

Initiatiefvoorstel

“De Beatrijs”

Datum 20/4/2022

Fatima Faïd,
Haagse Stadspartij

Lesley Arp,
SP

Leonie Gerritsen,
Partij voor de Dieren

Mariëlle Vavier,
GroenLinks

Janneke Holman,
PvdA

1. Inleiding

Dit initiatiefvoorstel beoogt om “De Beatrijs”, het voormalige schoolgebouw aan de Beatrijsstraat, te behouden als culturele broedplaats, vrijplaats, bedrijfsverzamelgebouw, ateliercomplex, alternatieve universiteit, wijkvoorziening en sociaal activiteitencentrum. Het bevindt zich in de wijk Moerwijk in Den Haag Zuidwest.

2. Aanleiding

In 2019 heeft het toenmalige college eenzijdig ingezet op het beëindigen van het gebruik van het schoolgebouw door de Samenscholing en Helicopter door intern een plan te ontwikkelen voor bedrijfshuisvesting in het gebouw. Dit plan is recent geopenbaard en binnenkort onderdeel van besluitvorming. Dit doet geen recht aan de betekenis en rol van de huidige gebruikers en het past niet bij met het gemeentelijk broedplaats- en cultuurbeleid. Ook spoort het niet met veel ambities en beleidsvoornemens voor Moerwijk en Den Haag Zuidwest. Herontwikkeling van de Beatrijsstraat 8-12 tot economische broedplaats voor de maakindustrie betekent dat het pand wordt overgeheveld van programma 5 (Cultuur en bibliotheken) naar programma 11 (Economie). Het gevolg is dat in totaal 4.500 m² aan culturele ruimte moet worden gevonden ter compensatie. Dit maakt het plan uiterst gecompliceerd, kostbaar en inefficiënt. De Haagse Stadspartij, Partij voor de Dieren, SP, GroenLinks en PvdA zouden het zonde en onnodig vinden om De Beatrijs na zeven jaar op te doeken.

3. Geschiedenis gebouw

De school is gebouwd in de jaren '50. De architect was Sjoerd Schamhart. In 2014 is het gebouw vanwege een aantal scholenfusies en nieuwbouw leeggekomen. In eerste instantie is het gebouw via Kunstcentrum Stroom in gebruik gegeven aan kunstenaars van het initiatief EAP Lab. In 2015 is het gebouw via een bruikleenovereenkomst na een lange en moeizame zoektocht in gebruik genomen als vervangende ruimte voor Vrijplaats De Vloek in Scheveningen. Een deel van de kunstenaars van EAP Lab kon in het pand blijven en is verder gegaan onder de naam Helicopter. Een ander deel is met kunstenaars van broedplaats Noordwal 117 gefuseerd tot See Lab, een nieuw opgezette culturele broedplaats in de Duinstraat 55 in Scheveningen. Zowel de Vloek, als EAP Lab en Noordwal 117 zijn destijds verplaatst conform het broedplaatsbeleid van de gemeente Den Haag, aangezien de gemeente volgens dit beleid een inspanningsverplichting heeft om vervangende huisvesting te regelen.

4. Locatie

De Beatrijs bevindt zich in Het Puntje van Moerwijk, het noordelijk deel van de wijk. Dit is een wijkje met voornamelijk koopwoningen, particuliere verhuur en weinig tot geen voorzieningen. De wijk is door het Zuiderpark gescheiden van de rest van Den Haag Zuidwest en aan de noordkant door het Laakkanaal gescheiden van de wijken Transvaal en de Groente- en Fruitmarkt.

5. De geschiedenis van De Samenscholing

De Samenscholing is de voortzetting van Vrijplaats De Vloek, die na 13 jaar moest vertrekken uit de Scheveningse haven. De Vloek heeft vervangende ruimte aangeboden gekregen in de Beatrijsstraat op grond van het gemeentelijke broedplaatsbeleid. Dit is op 14 oktober 2014 door het college als volgt aan de raad gemeld:

“Zoals u weet hecht het college aan broedplaatsen in de stad. Daarom heeft het college de inspanningsverplichting uitgesproken om, binnen het redelijke, te komen tot een goede overgang van de activiteiten van de vrijplaats naar een nieuwe locatie.” (RIS 276880).

Sindsdien valt de bestuurlijke verantwoordelijkheid en zeggenschap over het pand in de Beatrijsstraat onder de wethouder Kunst en Cultuur en de cultuurportefeuille van de Dienst OCW en vervult het pand belangrijke culturele en maatschappelijke beleidsdoelen. De huidige activiteiten van De Samenscholing verschillen niet wezenlijk met de activiteiten die destijds in de Vloek plaatsvonden. Het is nog steeds een broedplaats en zelfs veel meer dan dat.

Voor een beschrijving van De Samenscholing en Helicopter, zie de bijlage.

6. Kunst en cultuurbeleid

In de Nota Broedplaatsen 2021-2024 (RIS306133) doet het college een heldere uitspraak over de toekomst van broedplaatsen:

2.1.a. Betaalbare ruimte voor broedplaatsen blijft nodig

We richten ons op behoud van publiek vastgoed met een bepaalde culturele huurprijs en streven ernaar betaalbare (tijdelijke) ruimte toe te voegen (...).

Sinds 2000 is de gemeente Den Haag betrokken en actief met het zogenaamde culturele broedplaatsbeleid. "Culturele broedplaatsen zijn plekken waar Haagse kunstenaars kunnen wonen en werken, waar kunstenaars elkaar kunnen ontmoeten en waarmee de Haagse buurten kunnen profiteren van de culturele en sociale spin-off die de broedplaatsen leveren. Gebleken is dat het tekort aan woon- en werkruimte voor kunstenaars in Den Haag als een gemis wordt ervaren, er is behoefte aan een meer en kwalitatief beter aanbod van ruimte", aldus het college bij de start in 2000. In september 2005 presenteerde de gemeente de Notitie Broedplaatsen waarin het gemeentelijk beleid m.b.t. culturele broedplaatsen is vastgelegd. Het beleid heeft tot doel "behoud en versterking van een netwerk van broedplaatsinitiatieven" en met een accommodatiebeleid wil de gemeente zorg dragen voor voldoende huisvesting. Sindsdien is het broedplaatsbeleid integraal onderdeel van het beleid van de gemeente Den Haag.

7. Ontwikkeling Moerwijk en Den Haag Zuidwest

Bewoners in Den Haag Zuidwest zijn vanwege de grotere afstand tot het centrum georiënteerd op voorzieningencentra in de wijk. Daarnaast is het aanbod aan voorzieningen in deze wijken uiterst schaars. In het in april 2022 uitgebrachte Integraal Huisvestingsplan

Cultuur en Bibliotheken van de gemeente staat dan ook heel duidelijk dat er een groot tekort aan ateliers en broedplaatsen is. Dat er wachtlijsten zijn en dat er geïnvesteerd moet worden in nieuwe broedplaatsen. Ook staat er dat Den Haag Zuidwest een groot tekort heeft aan plekken voor kunst, cultuur en ontmoeting. Er wordt voorgesteld om op korte termijn 4.500 m2 aan ruimte voor broedplaatsen in Den Haag Zuidwest toe te voegen.

In het "Programma Zuidwest op z'n best" staan voornemens die momenteel al in de Beatrijs geboden worden:

"Dit betekent dat bestaande culturele activiteiten versterkt moeten worden, dat er meer culturele activiteiten nodig zijn in de wijken, meer plekken voor culturele activiteiten en meer zichtbaarheid van het culturele aanbod."

"De afgelopen decennia hebben bezuinigingen de sociale infrastructuur nog verder onder druk gezet. Om de gemeenschapszin te stimuleren is het belangrijk dat bewoners elkaar kunnen ontmoeten op een positieve- en laagdrempelige manier. Het kopje koffie moet daar betaalbaar zijn. Er is een grote behoefte aan meer van dat soort plekken."

Het Regiodealproject Cultuur ('Zuidwest vertelt zijn verhaal') heeft als primair doel om cultuurparticipatie in Den Haag Zuidwest te vergroten, daardoor ontmoetingen te stimuleren en zodoende sociale cohesie te versterken. Om dit doel te bereiken heeft het college een aparte subsidieregeling opgesteld.

8. Kleinschalig Opdrachtgeverschap

Met Kleinschalig Opdrachtgeverschap (KO) beoogt het college een veelvoud van kleinschalige initiatieven van particulieren, bouwers, ontwikkelaars en ondernemers in gang te zetten. De gemeente maakt dit onder andere mogelijk door locaties die in haar bezit is, in te zetten voor Kleinschalig Opdrachtgeverschap. Kleinschalig Opdrachtgeverschap betekent in de kern dat een particulier individueel of samen met anderen opdrachtgever is voor zijn of haar woning en/of bedrijfsruimte en daar maximaal invloed op uit kan oefenen. Het Kleinschalig Opdrachtgeverschap past in de beweging van initiërende naar faciliterende stad. De gemeente faciliteert hierin het particulier initiatief. Met betrekking tot De Beatrijs zou de gemeente het pand kunnen aanwijzen tot klusproject. Op zich is deze aanpak niet nieuw. Er zijn in het verleden diverse vergelijkbare projecten opgezet in Den Haag zoals DCR, Quartair, Kunstgreep, De Grote Pyr, Spanjaardshof, Maakhaven en de Besturing. Al deze projecten zijn bewezen successen en spelen tot op de dag van vandaag een belangrijke en onmisbare rol in het culturele, sociale en economische leven van de stad.

9. Toekomst De Beatrijs

Op het moment dat het gebouw in 2015 in gebruik werd gegeven aan De Samenscholing is er veel vertimmerd aan het gebouw. Niet door de eigenaar (de gemeente), maar door de gebruikers zelf. De nadruk lag daarbij aan het geschikt maken van de ruimtes voor de diverse gewenste functies, zoals een restaurant en concertzaal. Aangezien er veel onzekerheid was over de toekomst is er geen meerjaren onderhoudsplan opgesteld door de gebruikers. Deze onzekerheid werd versterkt toen de gemeente de bruikleen na 5 jaar opzegde en omzette naar een contract dat ieder moment kan worden opgezegd.

De Beatrijs heeft zich de afgelopen jaren organisch ontwikkeld en is niet meer weg te denken binnen de sociale en culturele wereld. Den Haag profiteert daar sterk van en de gemeente zou structureel (en niet op tijdelijke basis) ruimte moeten bieden als zij dit werkelijk serieus neemt en een nieuwe impuls wil bieden. Het pand kan in de huidige staat nog jarenlang fungeren als culturele vrijplaats en ateliercomplex. Het pand lijkt constructief nog in goede staat en kan door de huidige gebruikers nog enige jaren worden onderhouden. Wel moet nagedacht worden over een structurele oplossing. Het lijkt ons een goed idee om samen met de huidige gebruikers de mogelijkheden te onderzoeken. Nieuwe functies moeten daarbij niet worden uitgesloten. Ook kan gedacht worden aan het toevoegen van woningen in het pand. De uitvoering zou in samenwerking met andere partijen kunnen worden georganiseerd. Al met al zijn er ons inziens voldoende aanknopingspunten om De Beatrijs een mooie toekomst te geven. Het initiatief past uitstekend binnen de van toepassing zijnde gemeentelijke beleidskaders en het heeft brede steun en draagvlak in de stad. Wij verzoeken de gemeente als eigenaar van het pand en als regisseur van de ruimtelijke ontwikkeling in Den Haag Zuidwest goed te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om De Beatrijs te behouden.

10. Financiën en planning

Welke financiële consequenties het behoud van De Beatrijs heeft valt nu niet te zeggen en hangt af van het gekozen scenario. Wij verzoeken het college op basis van de hierboven geschetste ontwikkeling onderzoek te doen en daarbij ook de financiële consequenties aan te geven. Wat betreft de planning verzoeken wij het college om het onderzoek nog dit jaar af te ronden.

11. Draagvlak

Wij hechten sterk aan een goed draagvlak in de stad voor besluitvorming. Wij verzoeken het college dan ook om in samenspraak met de huidige gebruikers en andere belanghebbenden de uitwerking van dit voorstel ter hand te nemen.

De gemeenteraad van Den Haag;

Gelezen het initiatiefvoorstel “De Beatrijs” van Fatima Faid, Haagse Stadspartij; Lesley Arp, SP; Leonie Gerritsen, Partij voor de Dieren; Mariëlle Vavier, GroenLinks en Janneke Holman, PvdA:

Besluit:

I. Onderzoek te doen naar de mogelijkheden om:

- a. in samenwerking met de huidige gebruikers een plan te ontwikkelen waarbij De Beatrijs als sociaal-cultureel initiatief en als culturele broedplaats voor de lange termijn behouden blijft;
- b. daarbij te bezien of de inzet als kluspand in het kader van Kleinschalig Opdrachtgeverschap mogelijkheden biedt;
- c. hierbij nadrukkelijk het genereren van opbrengsten binnen het plan te onderzoeken gericht op een sluitende exploitatie;

II. In kaart te brengen welke mogelijke alternatieve locaties er zijn met als uitgangspunt de huidige gelabelde 4.500 m² aan ruimte voor Cultuur en daarbij aan te geven welke financiële consequenties dit heeft.